

СУЧАСНА ПРОБЛЕМАТИКА РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

*Матіяш О., здобувач вищої освіти,
matiyash.alena@gmail.com*

*Науковий керівник: Кримова М.О., к.е.н., доцент
Донецький національний університет імені
Василя Стуса*

Досвід застосування соціального підприємництва у світі доволі багатий, однак наявні в даній сфері і численні "підводні камені", виділення яких є актуальним для потенційного усунення чи мінімізації, чим і зумовлюється актуальність теми дослідження.

Вивчення сучасної проблематики розвитку соціального підприємництва в Україні неодноразово потрапляло під призму досліджень багатьох науковців.

В межах даної публікації доцільно детальніше звернути увагу на роботи Давидовської Г.І., Міщук Г.О., Толстової А.О. і т.д. Проте даних досліджень недостатньо та є необхідність подальших напрацювань у даному спектрі.

Тому метою даного дослідження є виділення сучасних проблем розвитку соціального підприємництва як перший крок на шляху до його поліпшення.

Сучасний стан соціального підприємництва можна описати рядом наступних проблемних питань:

- необхідність адаптування внутрішньо-переміщених осіб;
- працевлаштування людей з особливими потребами;
- зростання чисельності осіб, яким необхідні соціальні послуги;
- зайнятість населення із застосуванням і подальшим розвитком наявних ресурсів;
- порушення енергосистеми країни, і надалі будуть загострюватися, враховуючи збройний конфлікт на території нашої держави, як ефективний інструмент може бути застосоване саме соціальне підприємництво [1, с.107].

За останні роки багато людей по всій Україні створили організації для надавання соціальної підтримки та послуг тим, кому вони потрібні.

Багато відданих і наполегливих людей, громадських організацій творять добро, реалізують вагомі соціальні проекти, мають змогу зробити більше, але стають залежними від їжі.

Зібрати кошти за рахунок пожертвувань стає все важче, і як наслідок громадські організації змушені шукати нові підходи до розвитку та фінансової незалежності.

Варто підкреслити, що соціальне підприємництво в якості соціальної практики в Україні сьогодні лише починає розвиватися, кількість реально діючих соціальних підприємств мала і більшість із них навіть не усвідомлюють себе такими.

Значної державної чи громадської підтримки цей рух досі не має.

Проте незалежні оглядачі стверджують, що Україна має реальні шанси стати державою, де соціальне підприємництво стане двигуном позитивних змін.

Проте на шляху розвитку соціального підприємництва в Україні нині існує велика чисельність проблем, які можливо згрупувати наступним чином:

1) Проблеми щодо нерозуміння суті соціального підприємництва основними групами суспільства.

Недостатнє усвідомлення владою, бізнесом та громадськістю переваг розвитку соціального підприємництва та формування соціальних підприємств у кращому виконанні завдань з надання соціальних послуг населенню та підтримки громадських організацій у їх діяльності з суспільними цілями є підключений. Відсутність системного підходу до популяризації соціального підприємництва, відсутність інформаційної мережі щодо діяльності на користь розвитку соціального підприємництва є причиною прояву основних перешкод для його розвитку.

2) Проблеми, що відображають ускладнення законодавчого та адміністративного просування ідеї соціального підприємництва.

По-перше, прийняття законів на державному рівні та їх імплементація на рівні регіональних соціально-економічних систем місцевих громад зазвичай займає тривалий час [2].

По-друге, на місцевому рівні просто може бути недостатньо ресурсів для підтримки процесу імплементації правових норм. Крім того, вказується на відсутність сприятливого зовнішнього та внутрішнього середовища для формування та розвитку соціальних підприємств (відсутність законодавства, яким би регулювалася діяльність соціальних підприємств, відсутність системного підходу до навчання та підвищення кваліфікації працівників), діяльність кваліфікованого персоналу у галузі соціального підприємництва, відсутність «причин» для спілкування та обміну досвідом (зокрема й

на міжнародному рівні) для існуючих та майбутніх соціальних підприємств, відсутність системи фінансування проектів створення соціальних підприємств).

3) Проблеми щодо протиріч в психології соціального підприємництва, безпосередньо з об'єктивними відмінностями в логіці підприємницької та громадської діяльності. Вітчизняні соціальні підприємці-початківці стикаються з проблематикою поєднання соціальних цілей із довгостроковою та стійкою самодостатністю [3, с.157].

Соціальні підприємці в інших державах, особливо в країнах з перехідною економікою, стикалися і стикаються з тими ж проблемами – протиріччям між соціальною та комерційною ефективністю.

Однак за роки роботи соціальні підприємці та організації, які вони підтримують, засвоїли кілька уроків, знання яких дає їм змогу подолати «кризу ідентичності» соціального підприємства – корпоративного чи благодійного – та узгодити суспільні та комерційні інтереси, які є надзвичайно вагомим для досягнення соціальної стабільності та процвітання;

4) проблеми із залученням коштів на першій стадії розвитку підприємницької діяльності, відсутність спеціальних програм кредитування та гарантування позик.

Соціальне підприємство, як і будь-який інший бізнес, потребує інвестицій.

5) відсутність державної підтримки для створення або розширення громадської організації. Етап становлення громадської організації, як і будь-який інший, несе в собі найбільші ризики. Більшість громадських організацій банкрутують на початковому етапі, тому розвиток таких організацій на початковому етапі потребує державної підтримки [4, с.389].

6) нині соціальне підприємництво не має привілеїв порівняно з традиційними комерційними та некомерційними організаціями, що унеможливорює визначення чисельності соціальних підприємців в Україні в цілому чи в якомусь регіоні.

За інших рівних умов соціальні підприємці програють традиційним компаніям через нижчу прибутковість і соціальні цілі.

Враховуючи вищенаведене, можливо підсумувати, що соціальне підприємництво в Україні перебуває на стадії становлення, тому єдиного відношення та усвідомлення щодо цього питання немає.

Для його розвитку необхідно подолати бар'єри та сприяти прогресу цього інституту, що дасть йому змогу стати одним із пріоритетів державної політики в майбутньому.

Оскільки даний тип бізнесу у вагомій степені залежний від громадської підтримки, позитивне відношення суспільства є основою для потенційного розвитку цієї фінансової установи, а національна політика сприймається суспільством позитивно.

Так, відсутність відповідного законодавства може стати серйозною перешкодою для розвитку соціального підприємництва в Україні. Законодавча база визначає правові рамки, в яких діють соціальні підприємства, і встановлює правила їх функціонування.

Наявність чіткого та сучасного законодавства сприяє створенню сприятливого середовища для розвитку соціального підприємництва. Вона надає підприємствам зрозумілі правила гри, захищає їх права та інтереси, а також надає можливості отримати підтримку та фінансування від держави та інших організацій.

Без адекватної законодавчої бази соціальні підприємства можуть зіткнутися з різними труднощами, такими як невизначеність правового статусу, відсутність можливості отримати фінансування чи підтримку, а також недостатнє визнання їхнього соціального впливу.

Тому, розвиток соціального підприємництва в Україні потребує уваги до створення ефективної та сучасної законодавчої бази, що сприятиме його зростанню та впровадженню в різних галузях суспільства.

Література.

1. Давидовська Г.І. Проблеми соціального підприємництва в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. Вип. 7. Ч. 1. С. 106–109
2. Екосистема соціального підприємництва в Україні: виклики та можливості (2018). URL. Режим доступу: https://pactukraine.org.ua/sites/default/files/2018-06/APEA_REPORT_ukr.pdf
3. Міщук Г. (2017). Соціальне підприємництво: критерії ідентифікації та проблеми розвитку. *Демографія та соціальна економіка*, 2 (30), с.152–165. URL: <https://dse.org.ua/archive/30.html>.
4. Толства А. Розвиток соціального підприємництва в Україні: проблеми та можливості. *Вісник економіки, транспорту і промисловості*. 2018. № 62. С. 384-391.